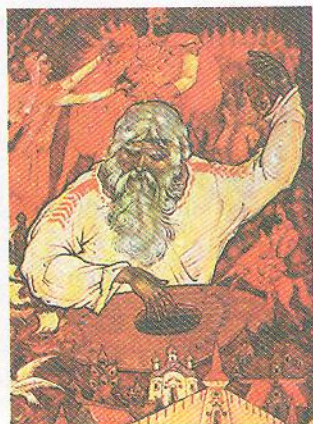

Кобзарі. Листівка. Початок ХХ ст.

Р. Білоусов. Боян. 1980 р.

люди вірили, що воно здатне втихомирити природні сили, умовити богів бути прихильними до них, забезпечити врожай, покращити умови існування.

Так у різних куточках світу виникли твори усної народної творчості, або **фольклору**, що передавалися з уст в уста. Ті, хто слухав ці давні оповідки, потім самі почали їх переказувати, додаючи нові подробиці й деталі, супроводжуючи текст власними оцінками й емоціями. Дописемні поетичні твори, долаючи час, поширювалися, відтворюючись у наступних поколіннях.

Твори усної народної творчості пов'язані з побутом людей, їхнім життям, з різними обрядами, традиціями, календарними циклами природи. У них відтворено не тільки реальне життя давніх людей, а й народні уявлення про добро і зло, життя і смерть, чесноти людей та працю тощо. У творах давнього словесного мистецтва втілено особливості світовідчуття народу, його вірування та ідеали.

Змінювалися часи, зникали і формувалися нові держави, а душа народу жила в цих творах.

Записувати, збирати й художньо обробляти зразки народної творчості почали напри-

Жонглери.
Мініатюра. ХІІ ст.

Мусульманський
та християнський
музиканти.
Мініатюра. ХІІІ ст.

РОЗДІЛ I.

УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ У СКЛАДІ РОСІЙСЬКОЇ ІМПЕРІЇ НАПРИКІНЦІ XVIII–В ПЕРШІЙ ПОЛОВИНІ XIX СТ.

Під час дослідження теми розділу ми будемо:

- **учитися** показувати на карті території українських земель кінця XVIII–першої половини XIX ст., місця діяльності політичних і національно-культурних організацій; території, охоплені соціальними протестами;
- **характеризувати** політичний та соціально-економічний стан українських земель, особливості промислового перевороту, діяльність Кирило-Мефодіївського братства, етапи українського національного відродження;
- **висловлювати судження** щодо діяльності І. Котляревського, Т. Шевченка, М. Гулака, М. Костомарова, П. Куліша, У. Кармалюка;
- **визначати** основні наслідки соціально-економічної політики імперії щодо України, роль загальноросійських і польських визвольних рухів та їх вплив на Україну;
- **пояснювати** вплив промислового перевороту на соціально-економічний розвиток України, значення діяльності Кирило-Мефодіївського братства для розвитку національного руху;
- **пояснювати і застосовувати** терміни та поняття: «Задунайська Січ», «Азовське козацьке військо», «Кубанське козацьке військо», «промисловий переворот»;
- **вивчати** дати прилучення українських земель до імперії, події першого етапу українського національного відродження.

§ 2 Українські землі у системі міжнародних відносин.

- ✓ Які наслідки мали російсько-турецькі війни XVIII ст.?
- ✓ Як склалася доля запорозьких козаків після 1775 р.?
- ✓ Яким державам належали українські землі на початку XIX ст.?

Упродовж уроку з'ясуєте: Україна була суб'єктом чи об'єктом міжнародних відносин.

1. Загальний огляд міжнародних відносин у Європі початку XIX ст.

На початку XIX століття українські землі опинились у вирі бурхливих подій європейської історії. Тривала **боротьба коаліцій (об'єднань) європейських держав із наполеонівською Францією**. Учасники антифранцузької коаліції — Австрійська та Російська імперії — володіли українськими землями. Не з власної волі **український народ втягувався у велику війну**.

Водночас на початку XIX ст. накопичилося **багато протиріч** між Російською та Османською імперіями. **Російська імперія** намагалася закріпитися на узбережжі Чорного й Азовського морів і забезпечити собі вихід до Середземного моря через протоки Босфор та Дарданелли, які контролювала Туреччина. Натомість **Османська імперія** прагнула утримати позиції у регіоні та повернути свої колишні володіння на північному узбережжі Чорного й Азовського морів. Окрім того, **Росія була супротивником наполеонівської Франції, а Туреччина — її союзником**.

Відтак, перша третина XIX ст. ознаменувалася трьома великими конфліктами, які безпосередньо торкнулись України. Ними стали **російсько-турецька війна 1806–1812 рр., французько-російська війна 1812 р. та російсько-турецька війна 1828–1829 років**.

1. Які події початку XIX ст. визначали європейську історію?
2. Чому між Російською та Османською імперіями виникли протиріччя?
3. У які міжнародні конфлікти першої третини XIX ст. були втягнуті жителі українських земель?

Детальніше про...

прилучення українських земель до Російської імперії

У результаті російсько-турецьких війн останньої чверті XVIII ст. до Росії відійшли території між Дніпром і Південним Бугом — у **1774 р.**, Крим — **1783 р.**, землі між Південним Бугом та Дністром — у **1791 році**.

За другим поділом Речі Посполитої **1793 р.** до Росії відійшли Київщина, Брацлавщина, Поділля, частина Волині. У результаті третього поділу **1795 р.** Росія поширила владу на Західну Волинь.